

פחד דוד

פרשת ויקרא ו' אדר ב' תשע"ד
706

יו"ל ע"י מוסדות "אורות חיים ומשה" ישראל

בנשיאות בנש"ק מורנו ורבנו הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

בן הצדיק המלוכ"ן רבי משה אהרן פינטו זצ"ל ונכד הצדיק הקדוש המלוכ"ן רבי חיים פינטו זיע"א

ירושלים תל אביב חיפה באר שבע

17:23 | 17:11 | 17:21 | 17:06 **הדלקת נרות**

18:21 | 18:20 | 18:20 | 18:19 **מוצאי שבת**

18:59 | 18:57 | 18:56 | 18:59 **רבנו תם**

משכיל לדוד

קרבות ניתן להקריב גם בימינו

ובענין זה יש להתבונן מפני מה ציוונו הבורא להקריב קרבנות בזמן שבית המקדש היה קיים, וכי הקב"ה שאין לו גוף ולא דמות הגוף, זקוק היה לקרבנות אותם העלו אבותינו על גבי המזבח. וברי הוא שלקב"ה מצד עצמו לא הייתה תועלת מן הקרבן, אלא כל כולו היה בעבור אדם ולתועלתו, ולכן יש לבאר מהי ייחודיותו של הקרבן ומעלתו, עד אשר ציוונו הבורא להקריב לפניו קרבנות שונים, כאשר לכל קרבן ישנו מטרה ותפקיד מוגדרים.

ואם נצייר לעצמנו, הרי שבית המקדש היה נראה כבית מטבחים גדול, היות ובכל שעות היממה היו עולים לבית המקדש המוני בית ישראל, ומבקשים להקריב את קרבנותיהם זה בכה וזה בכה. ולכאורה מתאים היה שבית המקדש היה מצטייר בעיני העולם כסמל הקדושה והנקיון, מבלי לערב בו שחיטת בהמות וצאן עם כל הדברים הכרוכים בכך. ואמנם אמונים אנו על דברי חז"ל (אבות ה, ה) שמעולם לא נראה בבית המטבחים זבוב אחד, וריח הקטורת היה נישא בבית המקדש ובירושלים, עד אשר הנשים לא היו צריכות להתבשם מצד עצמן (יומא לט:), משום הריח הנעים ששרר באווירה של ירושלים. עם זאת עדיין נדמה שכל מלאכת הקרבנות לכאורה סותרת את מהות המקדש שכל כולו קדושה ורוחניות.

ונראה ליישב קושיה זו על פי דברי הרמב"ם (מורה נבוכים ח"ג מו) האומר שכאשר בני ישראל היו משועבדים במצרים, במהלך שעבודם הם נוכחו לראות היאך המצרים מאלילים את הבהמות, אם כן מוכרח הוא שדבק בהם מרושם זה, ובתוך לבם פנימה היתה איזו שהיא הערצה ומקום של כבוד לבהמות. וראיה לדבר ניתן להביא מכך שכאשר משה רבנו התמהמה לרדת מן השמים, בני ישראל ביקשו לעצמם מנהיג חלופי, ומתוך שהיתה בהם הערכה לצאן ולבקר הם הקימו עגל מסכה. ואלמלא בני ישראל היו חשים כבוד כלפי אלילות מצרים, אזי לא היו מבקשים לעצמם אלוהים בדמות עגל, אלא יתכן והיו מבקשים לעצמם אלוהים אחרים בדמות צבא השמים וכיוצא בזה.

והוא שאומר הרמב"ם (מורה נבוכים ח"ג מו) שמטרת הקרבנות היתה לעקור שורש זה מלבם של בני ישראל, ולהראותם שלצאן ולבקר אין מידה של שליטה ואלוהות, והראיה, שחיייהם הינם ברי חלוף וניתן להקריבם על גבי המזבח. ובזה שעם ישראל שחטו והקריבו את אליליהם של המצרים על גבי המזבח, במעשה זה הם גם שחטו את הרושם שנותר בהם משעבוד מצרים, עד אשר ינפנה לבם לעבוד את ה' לבדו.

"אדם כי יקריב מכם קרבן". (ויקרא א. ב.)

הנה ידוע שהפרשה הראשונה אותה מתחילים ללמד לצעירי הצאן, הינה פרשת ויקרא. ועל אף שפרשה זו קשה משאר הפרשיות, שהרי היא עוסקת בהלכות הסבוכות של הקרבנות, מכל מקום מנהג ביהמ"ד להתחיל ללמד את הילדים פרשה זו, היות והיא מחנכת ומלמדת אותם מסירות נפש - מהי זהו כדברי האמור "אדם כי יקריב מכם" - פיורשו, שכל אדם צריך להקריב מעצמיותו למען הבורא ברוך הוא. וכתוב (תהלים מד, כג) "עליך הורגנו כל היום". וביארו חז"ל (גיטין נז:), שמכאן למדנו שעל האדם למסור נפשו בעבור רצונו של מקום. אך עם זאת נראה לומר שאין כוונת הכתוב רק למסירת הנפש בפועל כעשרה הרוגי מלכות, חנה שבעת בניה ודומיהם, אלא שעל האדם להתעלות בעבודת ה', עד שיהיה מוכן להקריב ולמסור מעצמיותו ומרצונותיו, מפני רצונו של מקום.

וענין זה עליו עומדת ומושתת היהדות, מלמדים לצעירים שבעם כבר משחר ילדותם, היות ונשמתם הרכה דומה לדיו הכתוב על נייר חלק (אבות ד, ט). וככל שנקדים ללמדם ולחנכם על ענין מסירות נפש והקרבת העצמיות, כפי הנלמד מן הקרבנות, כך יזכו המה לגדול בסייעתא דשמיא, יהודים מאמינים ויראי ה' המוכנים להקריב מעצמם למענו יתברך.

והנה יש לנו לדעת שהקרבה עצמית למען רצון הקב"ה, אינה נכללת רק בדברים נוראים ונשגבים הדורשים מסירות נפש עצומה, אלא כוללת בתוכה גם דברים קטנים ופשוטים מחיי היום יום. כגון זה, כאשר אדם מתגבר על עצמו וקם כארי על מנת להתפלל במניין, לזה יקרא הקרבה. כמו כן כאשר אדם משקיע מהונו בכדי לרכוש תפילין מהודרות, במקום להשקיע את כספו בשאר דברי מותרות, גם לזה יקרא הקרבה. אם כן הקרבה אינה תלויה ועומדת רק בדברים הגדולים, אלא נמדדת גם בדברים הלכאורה פשוטים של חיי היום יום, שאף הם מצביעים על מסירות נפש אמיתית, ונחשבים בעיני הבורא יתברך כהקרבת קרבן.

כתוב (הושע יד, ג) "ונשלמה פרים שפתינו". וביארו על כך חז"ל (במד"רי"ח, כא) שמשבטלה מלאכת הבאת הקרבנות, התפילה היא במקום הבאת הקרבן. ובזמן שאדם פונה בתפילה אל ה' א-להיו ושב בתשובה על מעשיו הרעים, הרי שתפילתו ותשובתו עולים כקרבן עולה לפניו יתברך, וכן כתוב (דברים ד, ל) "ושבת עד ה' אלוהיך". וגם ממאמר זה נמצאו למדים שהדרך להשגת קרבת ה' יתברך הינה על ידי התשובה, וכאשר אדם עוזב את דרכו הרעה, מתוודה על עבירותיו ומקבל מכאן ולהבא שלא לשוב על זה החטא לעולם, פעולת התשובה נחשבת לו כאילו העלה קרבן חטאת לפני המקום ברוך הוא.

הילולא דצדיקיא

- ו - רבי אהרן ראטה מח"ס טהרת הקודש
- ז - רבי חיים ב"ר יעקב אבולעפיה (השני) אב"ד טבריה, מח"ס עץ חיים
- ח - רבי אליהו שפירא בעל אליהו רבא
- ט - רבי אריה לוי
- י - רבי שלום משאש ראב"ד ירושלים
- י - מרים הנביאה ע"ה
- יא - רבי משה ב"ר נחמן - הרמב"ן
- יב - רבי מנחם מנדל מזידיטשוב

המעוניין לקבל את העלון בדוא"ל ישלח הודעה: p@hpinto.org.il

במה מפטירין

הפטרות השבוע:

"עם זו יצרת לי". (ישעיה מג.)

הקשר לפרשה:

בהפטרות מסופר על אחז המלך שסגר את דלתות בית ה' וביטל עבודות בית המקדש, שהוא מענין הפרשה העוסקת בדיני עבודת הקרבנות.

"ולא אותי קראת יעקב כי יגעת בי ישראל". (ישעיה מג. כב)

רבותינו הראשונים פירשו בדרך צחות; כי נודע שיעקב נקרא על שם עקבה ומרמה, ואילו השם 'ישראל' קרוי על שם היושר.

וזהו שאומר הכתוב "ולא אותי קראת", כשאין אתה קורא בתורת ה'; אזי הוא נקרא בשם 'יעקב' המורה על עקבה ומרמה.

אולם "כאשר יגעת בי", אם תייגע את עצמך בלימוד התורה, אזי שמך יקרא 'ישראל' המורה על שררה וישרות.

(ציאורי שלל")

"ולא אותי קראת יעקב". (ישעיה מג. כב)

תניא; רבי אלעזר חסמא אומר, הקורא את שמע ומרמז בעיניו ומקרץ בשפתותיו ומראה באצבעו - עליו הכתוב אומר "ולא אותי קראת יעקב".

(מסכת יומא יט:)

"כי גאל ה' יעקב ובישראל יתפאר". (ישעיה מג. כג)

הגאולות שקדמו היו על ידי בשר ודם, וזאת לפי שישראל עדין לא נשלמו בתיקון שלהם ומוכרח שיחזרו ויגלו, ולפיכך היתה גאולתם על ידי בשר ודם שאינו קיים לעולם.

אבל לעתיד לבוא יהיו כל ישראל צדיקים גמורים אשר בהם יתפאר הקדוש ברוך הוא, ולכן גאולתם תהיה שלימה ולכן תהיה על ידו יתברך שהוא חי וקיים ומעשיו קיימים.

וזה כוונת הכתוב "כי גאל ה' יעקב", שגאולתם תהיה שלימה על ידו. ועוד מעלה אחרת, שתהיה הגאולה בדור שכולו זכאי שאז יתפאר הקב"ה בישראל, ולא בדור שכולו חייב שלא יתפאר בו.

(ברכת חיים")

במסילה נעלה

עמ"י לא נבהל מאי נוחות רגעית

המטוס. ואילו עם ישראל מתענה מספר פעמים בשנה על פי ציווי הבורא, ובכך מסיר מעצמו את תאוות האכילה ומתקדש במותר לו.

תובנה זו מביאה אותנו לסיפור הבא, שממנו נוכל ללמוד עוד על מעלת ישראל שהם משקיעים מאמצים ונחוחות לעבודת הבורא יתברך.

באחת השנים בא לפני אדם מבוגר מאד שעיניו היו נפוחות, פניו היו כהות וחרושות קמטים, וכל גופו נראה היה שחום ושזוף מקרני השמש.

כאשר שאלתי אותו כיצד ארע לו הדבר, הסביר לי אותו אדם שכל אלו הם תוצאה של ישיבה ממושכת תחת קרני השמש במשך שנים רבות, מתוך מטרה מוצהרת להשתזף. מריבוי החום וקרני השמש - השחירו פניו והתקמטו. עיניו הנפוחות אינן אלא תוצאה ישירה של העדר שינה בלילות בשל בלויים שונים ושאר הבלי העולם הזה.

בשומעי את דבריו נתמלא לבי פחד וחרדה עליו. מה יענה הזקן הזה כשיבוא יומו ובבית דין של מעלה ישאלו אותו לפרש מעשיו בעולם הזה? האם יעז להשיב בפני הקב"ה ומלאכי עליון כפי שהשיב לי? שכל ימיו חיפש למלאות אחר תאוות גופו השונות?!

מאיך חשבתי לעצמי שלעומת אדם זה שעיניו נפוחות מעיסוק בהבלי העולם הזה ופניו שחורות מחום השמש, אשרי היהודי שעיניו נפוחות בשל כך שהוא מדיר שינה מעיניו על מנת לעסוק בתורה גם בשעות הלילה, ואשרי מי שפניו משחירות ומקומטות מעמלה של התורה ומהמאמץ בלימודה.

ואשרי ואשרי חלקו של היהודי ששערו הלבין מיגיעתו העצומה בתורה הקדושה.

אשרינו. מה טוב חלקנו, מה נעים גורלנו ומה יפה ירושתנו.

אחת מטיסותי לחו"ל אשר הייתה אמורה לצאת משדה התעופה בפריז, התעכבה במשך מספר שעות, כיון שמנות האוכל התמהמהו מלהגיע למטוס, ועל כן נאלצו הנוסעים להמתין בשדה התעופה עד לפתרון הדבר.

במשך כל אותן שעות השתדלתי לעסוק בדברי תורה, ובין החידושים שזכיתי לחדש במשך זמן העיכוב כתבתי גם:

בשעה שאני כותב דברים אלו יושב אני בשדה התעופה בפריז, וכבר יש איחור של כמה שעות בטיסה. שכן, הצוות שמביא את האוכל למטוס שובת, והמטוס איננו ממריא ללא אוכל.

כשלעצמי אני חושב ומה בכך אם במשך הטיסה לא נאכל, והרי אנו מתענים כמה וכמה תעניות כל שנה, ובפרט ביום הכיפורים ובתשעה באב שהם צומות ארוכים. לא אכפת לי לא לאכול, והעיקר להגיע למחוז חפצי חיים ולשלום.

ברם, למול עיני אני רואה את כל הגויים נוסעי המטוס, כשהם לא משוחחים כלל בעניין איחור הטיסה, אלא כל העת מדברים בנושא האוכל, עד כמה עגמה נפשם על שמונעים מהם אוכל טעים ושתייה כדת אין אונס. ובכל רגע הם מתקשרים טלפונית לבני משפחותיהם, תוך הבעת כעס על שהם לא יקבלו אוכל בטיסה, ובגלל זה הם יהיו מוכרחים לקנות כריכים. וזאת משום שקשה להם לסבול את עול ההקרבה שלא לאכול. כאשר לעומתם על עם ישראל כתוב: 'כי עלך הורגנו כל היום' (תהילים מד, כג).

עד כאן הדברים שכתבתי בזמן ההמתנה בנוגע לעיכוב בטיסה.

לאחר מעשה, התחדד לי עוד ההבדל בין עם ישראל לאומות העולם בעניין התאוה;

שהנה הגויים שסביבי לא היו מסוגלים לחשוב על טיסה ללא אוכל ושתייה, ולשם כך אף עיכבו את המראת

נצור לשונך

תולה ארץ על בלימה

מפני קדושת המקום

המדבר לשון הרע בבית הכנסת או בית המדרש עובר גם על מצות 'מִקְדָּשֵׁי תִיָּקְאוּ, שְׂזוּ מִצוּה לִירֵא מִמִּי שִׁשְׁכַן שְׁמוּ בְּבֵית הַזֶּה, וְאִף בְּתֵי כִנְסַת וּבְתֵי מִדְרַשׁ בְּכֻלָּהּ זֶה.

מן האוצר

מאוצרו של מו"ר הגה"צ
רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

הקב"ה קורא לנו בכל יום ובכל שעה

"ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאוהל מועד לאמר."
(ויקרא א, א)

מדוע נתייחדה לשון זו של ויקרא משאר הלשונות, שהרי תמיד מצינו שהקב"ה פונה למשה בלשון 'וידבר', 'ויאמר'. ונראה להסביר שמשמעות 'ויקרא' היא לשון קורא, ללמדך שהקב"ה קרא ולמד עם משה רבנו, וקולו בקע מתוך גרונו של משה, ועל האדם הלומד תורה לדעת שהקב"ה לומד עימו יחדיו.

חז"ל (ילקוט"ש משלי תתקנ"ג) מוסיפים ואומרים שלשון 'ויקרא' באה להגיד את שבחו של משה, שהקב"ה הוא זה שקרא לו בלשון חיבה, ומשה רבנו בענוותנותו הרבה החשיב זאת כאילו זה לשון מקרה ולא זקף הדבר לזכותו כלל, אך הקב"ה פירש זאת 'ויקרא' - לשון יקר, דבר יקר ונעלה, לו זכה משה בזכות התעמקותו בתורה הקדושה.

ותמיד נתעוררה בי הקושיה מדוע הקב"ה לא אמר בעצמו את כל התורה כולה לעם ישראל, אלא התחיל בעצמו ונתן למשה רבנו להמשיך. והרי ידוע שיש באפשרותו לעשות זאת, כמו שאמר את המילה 'אנכי' שכללה בתוכה את כל התורה כולה בשבעים לשון, אם כן מה היה הטעם שמשה יחזור לשנן את כל התורה לבני ישראל במקום שהיה הקב"ה בכבודו ובעצמו מלמד את בני ישראל את התורה.

ניתן להשיב על דרך המשל, שבראותנו רכבת המובילה קרונות, מתחדדת הידיעה שהקטר הוא זה המוביל את הקרונות, אך בזכות זה שלקרונות יש גלגלים הם נעות אחריו. כן הוא הדבר בענייננו, הקב"ה הוא בבחינת הקטר המושך אחריו את הכל, וברצונו שאנחנו נהיה מקושרים אליו וניסע אחריו בבחינת המשך, ואם הקב"ה היה אומר את כל התורה בעצמו לכלל ישראל כבר בתחילה, לא היה לנו הקטנים מה לחדש בהמשך, ורצה לרמז לנו בזה שעלינו לעמול ולחדש ולא להתרפות.

בקרבי יהודי מרוקו נפוצה האימרה 'אשרי מי שיזכה לראות הגאולה, ואשרי מי שלא יזכה לראות הגאולה'. וכל כך למה, אלא שהגאולה היא זמן קשה ביותר, שמלבד המצב הבטחוני הרעוע אשר ביכולתו לגרום מוות פיזי, יש גם סכנה רוחנית נוראה אשר בכוחה להביא את האדם למוות נצחי אשר ממנו אין תקומה, וזהו הניתוק מ'ויקרא' - ניתוק מהמציאות עם הקב"ה והלימוד עימו, אדם שעוסק בתורה הוא בבחינת קורא ביחד עם הקב"ה.

וזו הסיבה שאנו מזכירים מידי שנה בשנה את המן, שזמם את מזימותיו מכוח המציאות שרפו ידיהם בתורה, ומתוך מצב זה שאב את כוחו למעשיו הנלוזים והרים את ראשו (מגילה יג:). וכן בחנוכה, בגלל שנחו מעמל ויגיעת התורה באה עליהם זו הצרה. ובכך מתחדדת הידיעה שרפיון בתורה מביא לידי כליה רוחנית והתבוללות, לכן על האדם תמיד להיות נמשך וקשור להקב"ה שקורא לו יום יום, כי משמעות 'ויקרא ה' אל משה' נדרשת לכל אדם ואדם בכל עת ובכל שעה, כי בכל יהודי ויהודי יש מניצוץ משה רבנו ע"ה.

חיים בפרשה

ממשנתו של הקדוש רבינו רבינו בן עטר זיע"א

"נפשי כי תחטא בשגגה מכל מצות ה' אשר לא תעשינה". (ד. ב)

בדרך רמז יכוין כי לצד שנפש של אדם רשע היא נחסרת לצד מעשה הרע, באמצעות העון במזיד, ולזה יקרא הרשע בחייו מת, דכתיב (יחזקאל יח. לב) "במות המת", כי אין לו נפש. והוא גם כן אומר (משלי כג. ב) "אם בעל נפש אתה". והודיעו הכתוב כי תחסר הנפש גם בחטא השוגג, האמת שלא תחסר כולה אלא מקצתה, ולצד מחסור כזה הוא אשר אמר ה' כי יביא קרבן, ובזה תתקרב הנפש לשורשה ויאיר אורה כבתחילה, אבל במזיד שתחסר כולה, לא יועיל תקנת הקרבן, כי אין נפש במציאות לקרבה עד אשר ישוב ויעבור עליו יום הכיפורים ויחיה, על דרך אומר (יחזקאל יח. לב) "והשיבו וחיו".

מן המעיין

"ויקרא אל משה". (א. א)

העירו המפרשים הלא בפעם הראשונה שנזכר 'ויקרא ה' אל משה' הוא קודם מתן תורה (שמות יט. כ), ולמה לא כתב משה כבר שם אל"ף זעירא מפני עניונו, והמתין עד כה.

ישוב נפלא לכך מובא בספר 'שבילי הפרשה בשם ר' שוואלקין, בהקדם מאמר הגמרא (נדרים לח:). א"ר יוחנן אין הקב"ה משרה שכנתו אלא על גיבור ועשיר וחכם ועניו.

ולכאורה תמוה, דבשלמא 'חכם' פשיטא, גם מובן למה 'עניו', כי המתגאה כאילו דוחק רגלי השכינה, אבל לשם מה צריך שיהא 'גיבור ועשיר' כדי לזכות להשראת השכינה.

וביאר הגר"חמולאו ז"ל, דאכן המעלה העיקרית לנבואה היא הענוה, אלא שאם אינו עשיר וגיבור אין ראייה כלל שהוא עניו, כי אולי עני הוא ואין לו במה להתגאות. אולם אם בנוסף להיותו חכם הרי הוא גם גיבור ועשיר, ולמרות כן הוא עניו, אז ראייה שעניויותו תמימה ומושלמת.

והנה קודם מתן תורה משה היה עני, שהרי בשעה שעסקו כל ישראל בביזת הים, עסק משה בעצמות יוסף. א"כ לא היה מתאים לכתוב אז 'ויקרא' בא' זעירא לאות עניויות.

אך כאן לאחר שנשתברו הלווחות הראשונות ונתעשר משה מפסולתן, אז יש לעניויותו משמעות מיוחדת.

"וכל קרבן מנחתך במלח תמלח". (ב. ג)

עבודת הקרבנות בימינו, היא תפילתו של אדם, עבודת התפילה. ועל עבודה זו מצווה אותנו הבורא "במלח תמלח".

ומהו המלח שעלינו למלוח בו את תפילותינו?

אלו הדמעות שהם מים מלוחים.

ומה הטעם שנקראו הדמעות 'ברית מלח'?

מבאר רבינו יעקב אביחצירא זיע"א:

משום שכל השערים ננעלו, חוץ משערי דמעה. וזהו הברית שנכרת להם שאינן חוזרות ריקם.

ומשום כך, "על כל קרבנך תקריב מלח", דהיינו שבכל תפילה תוריד דמעות, ובזה התפילה לא תשוב ריקם.

"נפש כי תמעול מעל". (ה. ה)

הרב חיד"א מוצא רמז בפסוק זה במה שאמרו חז"ל כי התיבה 'מעל' ראשי תיבות: מ'אכלות, ע'ריות ל'שון. שרובן בגזל ומיעוטן בעריות והכל בלשון הרע.

וזהו הרמז, "כי תמעול מעל", המועלת בחיים שנותן לו הקב"ה, להתעסק בעיקרי העברות הללו, דעל ידי תאוות המאכלות נכשל בגזל ועל ידי רוב המאכל בא גם לעריות שבהם נלכד המיעוט.

מסילות לאמונה

"ועוד כי העולם כגוף והתורה כצורתו, וכמו שאין דבר בטל בתורה כך אין לך דבר בטל בעולם".

כל אחד והשעה שלו

לסיום, נצטט קטע המעניק לנו מבט רחב חינוכי וחיובי, לרובד נוסף שניתן לייחס למשפט שבו פתחנו השבוע את המדור "אין לך אדם שאין לו שעה".

הרב משה מרדכי פליסקין שליט"א בספרו "מסגרת חינוכית נאמנה", מספר על יהודי תושב אמריקה, שהגיע לביקור בארץ ישראל יחד עם שלושת ילדיו. הם שהו בארץ במשך שבועיים וביקרו במקומות רבים.

כשהיו במטוס בדרכם חזרה לאמריקה, שאל האב את כל אחד מילדיו:

"ממה הכי נהנית בעת הביקור בארץ ישראל?"

ענה הראשון: "מהביקור בביתו של הרב".

השני ענה: "מהביקור אצל סבתא במוצאי שבת".

ויען השלישי: "מהנסיעה לשכונת 'גאולה' בירושלים, כדי לקנות כיפות חדשות". ואז האבא שם לב, שלשלושת התשובות ישנו מכנה משותף אחד. בכל המקרים הללו הוא טייל עם אחד מילדיו בלבד. כל אחד נהנה במיוחד מן הנסיעה שבה הוא היה היחיד שנסע עם אבא...

זו הייתה שעתו היפה!

כאמור הזהירות המתבקשת שאותה מייעץ לנו התנא היא להיזהר בכבודו של כל אדם וחלילה מלזלזל בו, כי 'אין לך אדם שאין לו איזו שעה שבה הוא עולה לגדולה ולכבוד'.

לכל כלי יש שעה

חן מיוחד נסוך על הפירוש שמביא היעב"ץ בשם המפרשים ז"ל;

"אל תהיה מרחיק שום כלי מביתך לומר איני צריך לו, כי אין לך דבר שלא יהיה לו מקום ומחר תצטרך לו. ולדבריהם חסה המשנה על פכים קטנים ח"ו והלא כל המוסרים מלאים מדברים יקרים מזהב ומפז רב, ועוד הרי ראינו כמה אנשים לא עמדה להם השעה כל ימיהם".

"אבל הנראה לי כי טעם זו המשנה גדול מאד, ונתן טעם למאמר איזה מכובד המכבד את הבריות, כי החכם הנלבב שהגיע למעלת הענוה מכיר צורך הדברים בעולם, כי אין דבר בטל בעולם כי הכל מעשה ידיו יתברך, כי מסידורי המעשים וחכמתם גדולת המסדר נודעת. ומטעם זה החכם מכבד את הבריות כמכבד את בן המלך והמלך יושב בחלון אשר בו צופה ומביט".

"ולזה אמר אל תהי בז, כי לועג לרש חרף עושהו, ואין לך אדם שאין לו שעה בעוה"ז או בעוה"ב, ואולי מעלתו בעוה"ב גדולה ממעלתך - כאומרו עליונים למטה ותחתונים למעלה. וכן אל תהי מפליג שום דבר לומר כי אינו נכון, שלא היה ראוי להיות נברא, כי אין בעולם דבר שאין לו טעם למה נברא, כטעם מה מקום לשאלה זו, כי האומר כן אינו מספר בשבחו של עולם".

הרמב"ם בפירושו למשנה בפרקי אבות, מתייחס לדברי התנא האומר "אל תהי בז לכל אדם. שאין לך אדם שאין לו שעה". וכך הוא מפרש את כוונת דבריו:

"אל תבזה שום אדם שבעולם. שאין לך אדם קל שבעולם, שאין לו שעה שאתה צריך לו לשום דבר, ויפרע ממך. לפיכך אל תהי בז לכל אדם".

מלבד הערך הנכבד שיש לייחס לכל אדם משום עצם היותו אדם, מבקש הרמב"ם להדגיש בפנינו כי גם מצד התועלת האישית יש לזכור שאין לך אדם שאין לו שעה: שבאותה השעה הוא נמצא מעליך בתחום מסויים ואתה עלול להזדקק לעזרתו.

נדמה כי לכל אחד מהקוראים הזדמן אי פעם לחוש את האמת שבאמירה זו. ההשגחה הפרטית ממעל, מזמינה לנו מידי פעם תזכורות באמצעות מפגשים עם אדם שהיה ירוד בעינינו בעבר והנה עכשיו הוא עלה לגדולה ואנו זקוקים לעזרתו.

נקל לשער באיזו כלימה ואי נעימות נהיה נתונים אילו אכן בעבר בזנו לאותו אדם, מחמת פחיתות כבודו בעינינו. העצה הנכונה בעבודת ה' היא לכבד אפוא כל אדם באשר הוא, כמובן מבלי לחשב חשבונות ואינטרסים שונים, כי כך הוא רצון ה' יתברך - אך

אנשי אמונה

ארחות חיים מתוך הספר "אנשי אמונה" לתולדות צדיקי משפחת פינטו זיע"א

בחודש אלול לשנת תר"ד (שנה קודם הסתלקות רבי חיים זיע"א) נחרבה העיר מוגאדור, בעת המלחמה בין המרוקאים והצרפתים. תושבים רבים, נאלצו לברוח מהעיר על נשיהם בניהם וטפם, עד יעבור זעם, כדי להינצל מהמוות ומהרעב שפקד את העיר. והדבר פלא! כיצד הצדיק לא התפלל להקב"ה, שלא יבואו מלחמות על העיר, והרי בכח קדושתו הגדול יכל רבי חיים זיע"א להגן על כל העולם, ובפרט על העיר מוגאדור שלא תיחרב?

אלא, כך הסביר מו"ר שליט"א: ידוע וכלל הוא בידינו, שכאשר הצדיק ראה איזו גזירה קשה ורעה, ידע לבטל אותה בדרך של גלות. ולכן העדיף להורות לכולם לברוח ולגלות, מאשר ח"ו יקפחו את חייהם אם יישארו בעיר".

רבי חיים זיע"א, נמנה עם קבוצת תושבים שנמלטו רגלית מהעיר, וזאת מפני שעקב המצב המלחמתי ששרר אז, לא היו עגלות משא וחמורים פנויים להובלה. בשעה שברח, הגיע גוי אחד ובשנאתו ליהודים ביקש להכות את הרב, אלא שתיכף ומיד יבשה ידו ולא יכל להרימה יותר, ויהי הדבר לנס. הרב כבר היה אז זקן בא בימים, בן פ"ו שנים, והמסע המפרך הקשה עליו מאוד את הדרך. בנו הצדיק רבי הדאן זיע"א, התנדב להרכיב את אביו על כתיפו. כך הלך במשך יום שלם, עד שהגיעו אל העיר 'אזגאר' שם התאכסנו בבית שר העיר חאז עבדאללה, שהיה חסיד אומות העולם.

השר עבדאללה פרנס את הרב ומשפחתו וכלכל אותם בריוח ובכבוד, שמר על בני המשפחה בכל אותה תקופה, והציל אותם מרעב ומכל פגע ונזק. לאחר המלחמה, נפרדו רבי חיים זיע"א ובני ביתו מהשר, כדי לשוב לביתם במוגאדור. הרב בירך את השר שיזכה לכל טוב, בזכות הטובה שהטיב לו ולבני ביתו. [ספר שנות חיים].